

5.5.2023 / Pekka Timonen

Kuuleminen 8.5.2023, Oikeuspolitiikka ja tasa-arvo -jaosto

OM:n tilannekuva hallitusohjelmaneuvoitteluja varten

OM

- Noin 240 htv. Ministeriön päätehtäviä ovat politiikka- ja asiantuntijapalvelut valtioneuvostolle ja eduskunnalle. Laaja kirjo EU / Kv –tehtäviä ja erilaisia lakisäätötehtäviä

OM:N HALLINNONALA

- Noin 9250 htv, oikeusturvapalveluja kansalaisille, täytäntöönpanotehtäviä yhteiskunnalle + oman hallinnonalan ict –osaamiskeskus (ORK)

1. OM:n hallinnonalan tilannekuva

- Rahoitus nykytehtävillä kunnossa, jos JTS 2023 pysytetään JA oikeudenhoidon selonteossa listatut toimenpiteet toteutetaan
  - ➔ Lainvalmistelun resurssihaaste (KRO + YOO) : ”kolmen kaistan jonot” = selonteko + eu-asiat + hallitusohjelmaan tulevat uudet hankkeet rinnan
- Hallinnonalan keskeisin kehityshanke: Oikeusapu, edunvalvonta ja velkaneuvonta valtakunnalliseksi Oikeuspalveluvirastoksi
  - ➔ Perusvalmistelu tehty, toteutusmallina kuudesta piiristä kootaan hajautetun organisaation valtakunnallinen viranomaisorganisaatio, jolle ei tule ”keskusvirastoa” vaan jonka esikuntatoiminnot rakennetaan sen alueellisen yksikön sijaintipaikkakunnalle, jonne johto sijoittuu. (Helsinki, Turku, Hämeenlinna, Jyväskylä, Joensuu, Oulu). Rahoitus on jo JTS:ssä.
- Hallinnonalan ylivaalikautinen kehityshanke: Vankilaverkoston uudistaminen 2023- 2040 siten, että lähtötilanteen 28 vankilayksiköstä päädytään alle 20 laitoksen verkostoon.
  - ➔ Ensimmäisten toimien rakennusaikataulun sekä jatkotoimien suunnittelu- ja kaavoitusvaiheen keston vuoksi ohjelma tulisi käynnistää hallituskauden alussa. Ensimmäiset konkreettiset toimet 2027 – 2028, lisärahoitustarve 2027 noin 20 M€. Jo käynnistämisen suunnitelmiin liittyy nopeimmillaan kolmen uuden laitoksen ja yhden laajennushankkeen käyttöönotto sekä vastaavasti seitsemän laitoksen lakkauttaminen vaalikaudella 2027 – 2031. Aikataulu vaatii jatkotyöstämistä.

- Hallinnonalan ja ministeriön johtamista edistävä kehityshanke: Oikeushallinnon pienet erillistoimijat kootaan yhteiseen virastoon (toiminnallisesti itsenäiset viranomaiset + yhteinen hallintopalveluyksikkö, OEV)
  - ➔ Perusvalmistelu tehty, toteutusmallina hallinto- ja tukipalveluja tarjoava virasto, jonka johto ei puutu valtuutettujen ja muiden erillisviranomaisten substanssityöhön. Edellyttää 0,5 M€ lisärahoitusta 2024 alkaen.

2. Oikeusministeriön tilannekuva

- Keskeinen haaste ovat lainvalmistelun resurssit, toinen haaste politiikkatyön jatkuvuus.
  - ➔ Lainvalmistelussa tehtävä ero OM:n omien vastuiden ja OM:n valtioneuvoston yhteisiä asioita koskevien vastuiden välillä. Kytkeytyvät toisiinsa ja hoidetaan yhteisillä resursseilla mutta yhteisiä sisältövastuita on erityisesti valtiosääntökysymysten, kriminalisointien ja tietosuojan alueella. Mahdollinen ministeriöiden yhteinen lainvalmistelijoiden koulutusohjelma voisi luontevimmin kuulua VNK:n hallinnoitavaksi. [Rahaksi muutettuna: yhteiset 0,3 – 0,5 M€, OM:n lainvalmisteluresurssit 1,5 – 2 M€, koulutusohjelma (2-vuotinen, noin 20 henkilöä + kouluttamisen resursointi) 1,5 – 2 M€
  - ➔ Poliitiikkatyössä kolme ensisijaisiksi katsottua ovat:
    1. Laaja-alainen ”demokratia ja osallisuus” –työ, keskeisinä tavoitteina äänestysaktiivisuuden kääntäminen nousuun, osallisuuden kokemuksen vahvistaminen sekä sitä kautta koulutusjärjestelmään ja työelämään integroiminen.
    2. Rikoksen uhrien aseman parantaminen. Laaja kokonaisuus ja keskenään erilaisia mutta samaa tavoitetta toteuttavia toimenpiteitä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä ihmiskauppaan, jossa keskeisinä tavoitteina heikoimmassa asemassa olevien suojeleminen, turvallinen työelämä ja myös harmaan talouden torjunta.
    3. Korruption vastaisen työn edelleen vahvistaminen, keskeisinä tavoitteina rikosentorjunta, harmaan talouden torjunta sekä kilpailullisuuden edistäminen.
- Ministeriön resursseista merkittävä osa sidotaan ”hallitusohjelman ulkopuolelta” ja tehtävillä, joiden aikatauluun joko ei voida kansallisesti vaikuttaa tai joihin ministeriö ei voi vaikuttaa.
  - ➔ EU-hankkeet ennakkovaikuttamisesta implementointiin, muut kv-velvoitteet, eduskunnan valmistelu- ja selvitystoimeksiannot. Lisäksi OM:ssä on keskeneräisiä hankkeita (valmiuslaki, julkisuuslaki, oikeusvaltion ”ylläpitotyö”...), joiden osalta resurssit on sidottu vaalikautta pidemmäksi ajaksi.
- Lainvalmistelun resurssitilanne on 1990-luvun lopulta edelliseen vaalikauteen asti vähitellen heikentynyt htv-pohjaisen säästämisen myötä. Samalla valmistelijoiden vastuut pyrkivät eriytymään / siiloutumaan ja ministeriöt menettävät osaamisen ylläpitämiselle elintärkeää vertaistukea. Tämä kehitys tulisi pystyä kääntämään, sillä lainvalmistelu on yksi valtioneuvoston ja ministeriöiden johtamisen keskeisistä politiikkatyökaluista.
  - ➔ Ongelma ei koske vain OM:ä mutta sen voinee sanoa koskevan erityisesti meitä siksi, että OM:n vastuulla on niin iso osa yhteiskunnan peruslainsäädännöstä. Kun menetämme jatkuvasti kykyä sen arviointiin ja uudistamiseen, heikkenevät samalla edellytykset tällaisesta sääntelystä riippuvaisen ns. sektorilainsäädännön uudistamiseen.

Oikeusministeriön kuuleminen

kansliapäällikkö **Pekka Timonen**

Demokratia- ja julkisoikeusosasto, osastopäällikkö **Johanna Suurpää**

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto, osastopäällikkö **Antti Leinonen**

Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto, osastopäällikkö **Ville Hinkkanen**

Hallinto- ja ohjausosasto, osastopäällikkö **Tapio Laamanen**

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Oikeusministeriön organisaatio

Oikeusministeri

Valtiosihteeri

Pohjoismaisen yhteistyön
ja tasa-arvon ministeri

Kansliapäällikkö

Esikunta

- Johdon tuki
- Viestintä
- EU- ja kansainväliset asiat
- Lainsäädännön kehittäminen ja laintarkastus
- Tarkastusjohtaja

Hallinto- ja ohjausosasto

- Ohjaus
- Henkilöstö
- Tieto
- Hallinnolliset tukitoiminnot

Demokratia- ja julkisoikeusosasto

- Demokratia ja vaalit
- Julkisoikeus
- Itsehallinto ja yhdenvertaisuus
- EU-oikeus ja tietosuoja

Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto

- Rikosprosessi
- Rikosoikeus
- Rikoksantorjunta ja seuraamukset

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto

- Kansainvälinen oikeusapu
- Oikeusturvapalvelut
- Siviilioikeus
- Yksityisoikeus ja maksukyvyttömyys

Demokratia- ja julkisoikeusosasto Ajankohtaista

Osastopäällikkö, ylijohdaja Johanna Suurpää

Demokratia- ja julkisoikeusosasto

Julkisoikeus

- Valtiosääntöoikeus (merkittävästi VN lainvalmistelun tukea)
- Hallinto-oikeus, hallintolainkäyttö
- Julkisuuslainsäädäntö /avoimuus
- Perusoikeudet ml EU

Demokratia ja vaalit

- Vaalilainsäädäntö, ylin vaaliviranomainen
- Demokratian edistäminen
- Kansalaisyhteiskunta-politiikka

Itsehallinto ja yhdenvertaisuus

- Kielelliset oikeudet
- Yhdenvertaisuus
- Saamelaisasiat
- Ahvenanmaa

EU-oikeus ja tietosuoja

- Tietosuoja-asiat (ml VN lainvalmistelun tuki)
- EU-oikeudellinen neuvonanto

Keskeisiä ajankohtaisia hankkeita

Lainvalmistelu

- Valmiuslain kokonaisuudistus
- Julkisuuslain uudistus (loppusuoralla)
- Oikeusvaltio/ Tuomioistuinten riippumattomuuden takeet
- Ahvenanmaan itsehallintolaki
- Vaalilainsäädännön tarkennuksia (rauennut HE)
- Saamelaiskäräjälaki (rauennut HE)

Ohjelmatyö

- Demokratiaohjelma 2025 (pitkäjänteinen eri elementeistä koostuva ”sateenkaariohjelma”)
- Kansalliskielistrategia
- Kielipoliittinen ohjelma
- Perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelma (keskitetty seurantaan/indikaattoreihin)
- Rasismin vastainen ja hyvien väestösuhteiden ohjelma
- + Tulosohtaus (valtuutetut)

Poimintoja HO-tavoitteista

Demokratia

- Demokratian ja osallistumisoikeuksien vahvistaminen
- Vaali- ja puoluelainsäädännön tarkistus
- Vaalien suhteellisuus (Puoluesihteerit)
- Kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytykset

Julkisoikeus

- Valmiuslain uudistuksen loppuunsaattaminen, häiriötilannesäätely
- Hallinnon yleislakien päivitys, Julkisuuslain uudistus
- Oikeusvaltion takeet/ tuomioistuinten riippumattomuus
- Perustuslain tarkistuksia
- Perus- ja ihmisoikeuksien edistäminen

Kielet/ yhdenvertaisuus

- Kielellisten oikeuksien edistäminen
- Ahvenanmaa & saamelaiset
- Yhdenvertaisuus/ viihatekojen vastustaminen

Tietosuoja/EU-oikeus

- Suomen osallistumista kansainväliseen oikeusvaltiotyöhön vahvistetaan
- Tietosuojalainsäädännön ajantasaisuus
- Koulutuksella parannetaan VN EU-oikeuden osaamista

Ensi kaudella toteutettavat lainsäädäntöhankkeet (jo vireillä)

- Valmiuslain kokonaisuudistus (työ käynnissä, tähän liittyy myös häiriötilannesäätely) (1.2.10 & 11)
- Julkisuuslain uudistus (loppusuoralla, työryhmä valmis syksyn alussa). Mahdollisesti tämän jälkeen salassapitoperusteiden uudistustarpeiden arviointi (1.2.6).
- Oikeusvaltio/ Tuomioistuinten riippumattomuuden takeet (liittyy Oikeuslaitosryhmään, tarkoitus kuitenkin asettaa erillisenä hankkeena, määräaika 2025) (1.2.9)
- Ahvenanmaan itsehallintolaki (uudistustyö kesken) (1.2.5)
- Vaali- ja puoluelainsäädännön tarkennuksia (rauennut HE) (2.4)
- Saamelaiskäräjälaki (rauennut HE) (1.2.12)

Ensi kaudella toteutettavat lainsäädäntöhankkeet (uudet)

- Perustuslain tarkennuksia (PeV lausumien pohjalta) (1.2.7 & 1.2.8)
- Vaalien suhteellisuus (Puoluesihteerit, mahdollisesti vaalilain uudistus ym) (2.3, 2.8)
- Hallinnon yleislakien päivitys (1.1.7)
- Tietosuojalainsäädännön ajantasaisuus (pienehköjä päivityksiä + mahd EU-uudistus) (4.4)
- Kielilainsäädännön päivitys (kielilaki, saamen kielilaki, kielitaitolaki) (1.2.2)
- Hallintotuomioistuinten kokoonpanosäätely, asianosaisjulkisuus hallintotuomioistuimissa (1.1.6 & 1.1.8)
- Sananvapausrikosten syyteoikeus (DJO & KRO) (1.1.4)
- Turvallisuusselvityslain päivittäminen (3.5)
- Kansallisen ihmisoikeusinstituution / EOA vahvistaminen (1.2.3)

Muut hankkeet

Ohjelma- & kv-työ

- Jatketaan ohjelmatyötä, mm demokratiapolitiikan ja kielellisten oikeuksien edistämistä (useita)
- Perus- ja ihmisoikeusseuranta (1.2.4)
- Suomen osallistumista kansainväliseen oikeusvaltiotyöhön vahvistetaan (1.2.15)
- (Saamelaisten ja viittomakielisten totuus- ja sovintoprosessit/VNK)
- Demokratiaverkkopalveluiden kehittäminen(2.7)

Perustyö

- Vaalien toimeenpano
- Muiden ministeriöiden lainvalmistelun tuki (mm valtiosääntö-/julkisoikeus, tietosuoja)
- Valtuutettujen tulosohtaus (ml virastohanke)
- Muuta, esim. EU-osallistumista, neuvottelukunnat, kansalaisjärjestöyhteistyö

Kysymyksiä?

Kiitos

Katsaus yksityisoikeus- ja oikeudenhoidon osaston toimialan vireillä oleviin hankkeisiin ja muihin lainsäädäntötarpeisiin

Osastopäällikkö, ylijohdaja Antti Leinonen

Osaston toimiala ja htv-resurssi

- Osaston toimiala
  - lainvalmistelu yksityisoikeuden, yleisen prosessioikeuden sekä maksukyvyttömyysoikeuden alalla
  - Hallinnonalan toimijoiden ohjaus (Tuomioistuinvirasto, Ulosottolaitos, OAEV-piirit, KRIL)
  - Kv. oikeudenhoidon tehtävät
- Osaston htv-resurssi
  - Htv-kehys 49 htv (ml. EU-valmistelu, kv. tehtävät, VN-konsultaatio)
  - Hallitusohjelmahankkeisiin käytettävissä noin 15 htv

Lähtökohdat uudelle hallituskaudelle

- Pitkälle valmisteltujen hankkeiden loppuun saattaminen
- Oikeudenhoidon selonteon toimenpide-ehdotusten toteuttaminen
- Muut keskeiset lainsäädäntötarpeet

Pitkälle valmisteltujen hankkeiden loppuun saattaminen

- Uudistetaan julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta (7.5.)
- Uudistetaan rikosvahinkolakia rikoksen uhrien ja henkirikoksen uhrin läheisten aseman parantamiseksi (7.7)
- Uudistetaan maakaaren sääntely sähköisen kiinteistönkaupan ja lainhuudon automatisoinnin edistämiseksi (7.6)
- Uudistetaan lunastuslainsäädännön korvausperusteet (7.4)
- Uudistetaan synnyttäneen äidin selvittämistä ja oikeusgeneettistä vanhemmuustutkimusta koskeva sääntely (7.8)
- Eräiden vesivoimalaitosten lupaehtojen tarkistaminen (7.2)

Oikeudenhoidon selonteon toimenpide- ehdotusten toteuttaminen

- Lainsäädäntötarpeita (viittaukset OM:n hallitusohjelmakortteihin):
  - Selvitetään tuomioistuinlain sekä erityistuomioistuinten oikeudenkäyntimenettelyjä koskevien lakien muutostarpeet tuomioistuinlaitoksen eri toimijoiden roolien selkeyttämiseksi ja tuomioistuinten riippumattomuuden vahvistamiseksi (1.1.4)
  - Edistetään sähköistä asiointia ja sähköisiä toimintatapoja oikeudenkäynneissä. Selvitetään tuomioistuinmaksulain uudistamistarpeet (5.3)
  - Luovutaan lautamiesjärjestelmästä (tai ainakin uudistetaan lautamiesten valintamenettely) (1.1.19)

Oikeudenhoidon selonteon toimenpide-ehdotusten toteuttaminen

- Lainsäädäntötarpeita (jatkuu):
  - Parannetaan oikeuden saatavuutta säätämällä kevennetystä oikeudenkäyntimenettelystä intressiltään pienehköille riita-asioille (pienriitamenettely) (1.1.21)
  - Arvioidaan kuluttajariitalautakunnan toimialan ja toiminnan muutostarpeet (1.1.6)
  - Selvitetään riidattomien saatavien perintään ja velkajärjestelyyn liittyvien menettelyjen tehostamismahdollisuuksia (1.1.23)

Oikeudenhoidon selonteon toimenpide-ehdotusten toteuttaminen

- Lainsäädäntötarpeita (jatkuu):
  - Oikeusavun tulorajat ja järjestelmän yksinkertaistaminen, yksityisen avustajan palkkion korotus (1.1.20) – rahoitusta ei jts:ssa (n. 20 milj.e)
  - Yksinkertaistetaan tulojen ulosmittausta, tehostetaan harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaa ulosottomenettelyssä ja kehitetään ulosottomaksuja koskevaa sääntelyä (4.12)
  - Torjutaan ylivelkaantumista selvittämällä ulosottovelallisten ulosottovelallisten ohjaamista talous- ja velkaneuvontaan digitaalisesti (5.4.)

Muita keskeisiä lainsäädäntötarpeita

- Ajankukaistetaan edunvalvontaa koskeva lainsäädäntö, jotta toiminnassa voitaisiin hyödyntää myös digitalisaation tuomia mahdollisuuksia (5.10)
- Ajankukaistetaan perintökaari (5.11)
- Uudistetaan lapsen elatuksesta annettu laki (4.1)
- Parannetaan kilpailukykyä varmistamalla osakeyhtiölain ajantasaisuus (5.7)
- Toteutetaan irtainta omaisuutta koskevien sähköisten vakuusrekisterien mahdollisimman laajan käytön salliva lainsäädännön kokonaisuudistus (5.6)
- Uudistetaan sotilasoikeudenkäyntilainsäädäntöä oikeusturvan parantamiseksi ja tuomioistuinten riippumattomuuden vahvistamiseksi (1.1.15)
- Selvitetään välimiesmenettelylain uudistamistarpeet ja valmistellaan tarpeelliset säädösmuutokset (1.1.8)
- Ajantasaistetaan vesilaki (4.7)

Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto / ajankohtaista

Osastopäällikkö, ylijohdaja Ville Hinkkanen

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto

Rikosoikeus
Jussi Matikkala

aineellinen
rikosoikeus,
rangaistuksen
määrääminen ja sakot,
korruptiontorjunta

Valtioneuvoston
lainvalmistelun tuki

Rikosprosessi
Katariina Jahkola

rikosprosessi,
ihmiskaupan
vastainen työ,
Syyttäjälaitos

Rikoksentorjunta ja
seuraamukset
vs. Arne Kinnunen

rikoksentorjunta,
seuraamusjärjestelmä
& täytäntöönpano,
Rikosseuraamuslaitos,
HEUNI

Osastopäällikkö
Ville Hinkkanen

Mitä on tekeillä?

Oikeudenhoidon selonteon täytäntöönpano

- ...jossa kyse ennen kaikkea **rikosprosessin sujuvoittamisesta**
- sujuvoittamiselle hallitusohjelmaan selvä tuki
  - yleiskirjaus rikosprosessin sujuvoittamisesta (HO-kortti 1.1.9)
  - kaksi kärkeä:
    - 1) syyteneuvottelun laajentaminen (1.1.10)
    - 2) sakkomenettelyn selkeyttäminen (1.1.11)
  - muut toimenpiteet: yksittäisiä lainsäädäntötoimia ja rikosketjun yhteistyön kehittämistä (pohjana mm. rönsy-työryhmän työ)

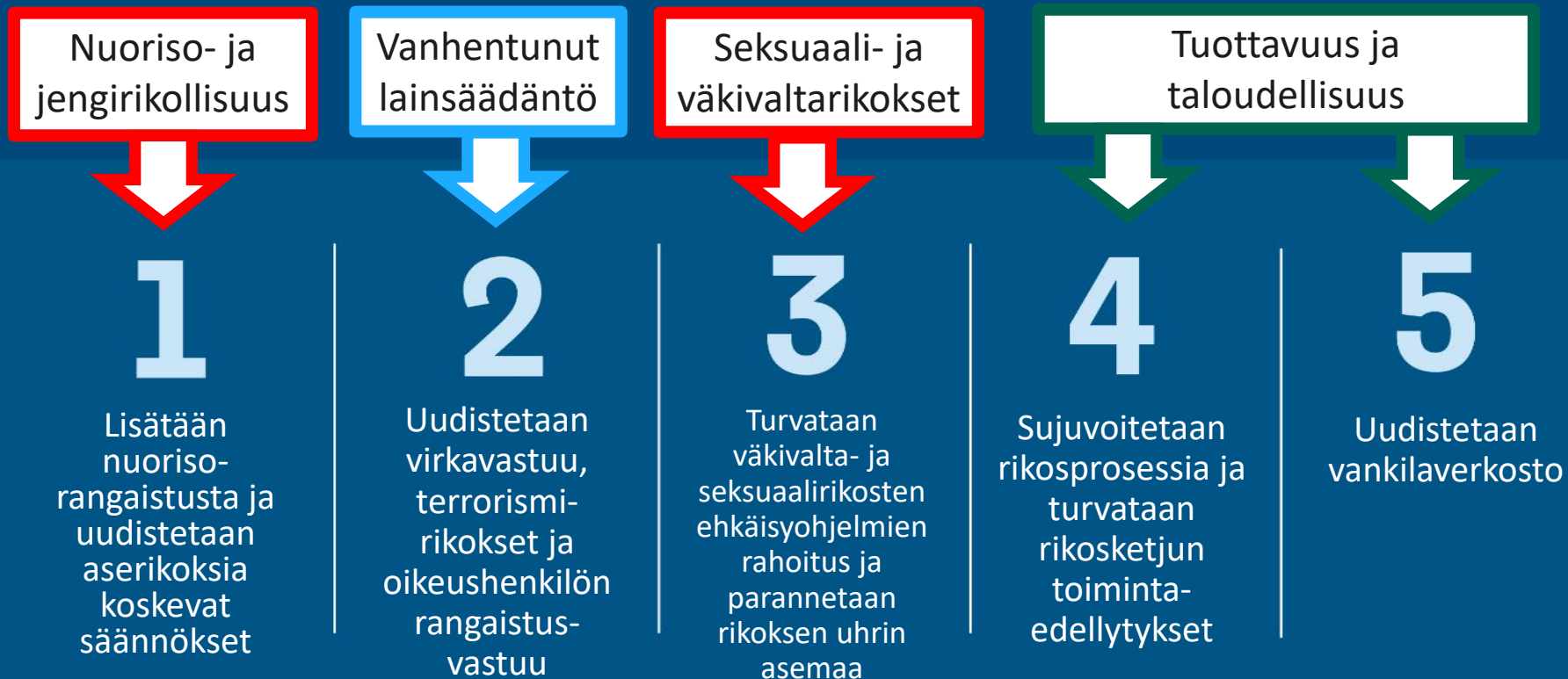
Rikosketjun toimintaedellytyksistä on muutoinkin huolehdittava

- rikosasioita käsitteleville viranomaisille eli **rikosketjulle on turvattava riittävät resurssit**
  - perusrahoituksen osalta teknisen kehyksen 50 M€:n lisärahoitus on riittävä
  - ei kuitenkaan sisällä kehittämistoimia kuten oikeusavun laajentamista tai rikoksen uhrin aseman parantamista
- tähän liittyviä OM:n hallitusohjelmakortteja
- viranomaisten oma-aloitteinen tietojen luovuttaminen salassapitosäännösten estämättä (HO-kortti 1.1.12)
  - => parantaa rikosten paljastamista
- luovuttamislainsäädännön kokonaisuudistus (1.1.13)
  - rikosentekijät ja epäillyt ulkomailta Suomeen ja Suomesta ulkomaille; pohjana on EU-säätelyä ja kv-sopimuksia, mutta kansallinen lainsäädäntö on vanhentunutta

Mitä pitäisi vielä tehdä?

Kriminaalipolitiikka 2023—2027

Kehittämistoimien perustaksi mm. rikollisuustilanne, lainsäädännön säädöshuollon tarpeet sekä tuottavuus/taloudellisuus

Tilannekuva: Suomi on rikollisuustilanteen kannalta turvallisempi kuin ehkä koskaan aiemmin

- henkirikoksia vähemmän kuin koko 1700-luvulta alkaneen mittaushistorian aikana
- väkivaltarikollisuus on pysynyt vuosikymmeniä vakaana, kuritusväkivalta on vähentynyt
- lasten seksuaalinen hyväksikäyttö on viimeisen 30 vuoden aikana huomattavasti vähentynyt
- nuorisoriikollisuus kokonaisuutena on vähentynyt, kaikista nuorimpien rikokset kuitenkin yleistyneet
- monet omaisuusrikokset kuten autovarkaudet ja asuntomurrot ovat vähentyneet

Rikosoikeudessa on silti useita lainsäädäntötarpeita

- nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisy (OM:n HO-kortti 3.9)
  - laaja-alainen ohjelma; mm. lisää nuorisorangaistuksen käyttöä
- aserikoksia koskevien säännösten ajantasaistaminen (3.11)
  - kohdistuu jengirikollisuuteen kattavammin kuin esimerkiksi koventamisperuste
- rikosoikeudellisen virkavastuun kokonaisuudistus (3.1)
- terrorismirikosten kokonaisuudistus (3.2)
- oikeushenkilön rangaistusvastuun kokonaisuudistus (3.6)

Väkivalta- ja seksuaalirikoksissa suurin haaste on ennaltaehkäisy

- väkivalta- ja seksuaalirikosten torjunnassa kolme kohderyhmää:
  - 1) koko väestöön kohdistuvat toimet: seksuaalirikoksia koskevat rangaistussäännökset on juuri uudistettu (käynnistyi hallituskaudella 2015—2019, voimaan 2023 alusta), näiden **arviointi** 2027 loppuun mennessä
  - 2) varhainen puuttuminen riskiryhmiin: **väkivalta- ja seksuaalirikosten ehkäisy- ja katkaisuohjelmilta** puuttuu pysyvä rahoitus (HO-kortti 3.10)
  - 3) uusintarikollisuuden ehkäisy: tarvitaan lisää **päihdekuntoutusta** (3.10)
- rangaistukset vs. rikoksen **uhrin aseman parantaminen** (1.1.22)
  - tukipalveluja uhreille ja uhrille parempi asema rikosprosessissa
- jos jonkin rikoslajin rangaistuksia kiristetään, on perusteltua käyttää resursseja myös muuhun ennaltaehkäisyyn kuin rangaistuksiin

Vankilaverkosto on epätarkoituksenmukainen ja se on uudistettava

- vankilat sijaitsevat paikkakunnilla, joissa on vain heikosti muun yhteiskunnan palveluita
  - suuri osa vankiloista on peruskorjauksen tarpeessa, turvallisuuden ylläpito vaikeaa; ei ole perusteltua korjata laitoksia, joiden sijainti on huono ja jotka ovat toiminnallisesti epätarkoituksenmukaisia
  - **alkavalla hallituskaudella:** uusi suljettu vankila Rovaniemelle, vankisairaala Vantaalle, avovankila Turkuun ja lakkautetaan Käyrän avovankila, tarvesuunnittelu vankiloista Tampere-Pirkanmaalle ja Uudellemaalle
- (OM:n hallitusohjelmakortti 6.4)

Kysymyksiä?

ville.hinkkanen@gov.fi

puh. 02951 50165

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Hallinto ja ohjausosaston näkökulma hallitusneuvotteluihin

Osastopäällikkö, ylijohdaja Tapio Laamanen

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Osaston toimiala ja htv-resurssi

- Hallinto- ja ohjausosasto (HOO) huolehtii OM:n hallinnonalan toimintaedellytyksistä
  - Hallinnonalan ohjaus (talousohjaus, tulosohtaus, tietohallinnon ohjaus)
  - Ministeriön henkilöstöasiat ja hallinnonalan osalta tietyt VES- ja kehittämisvastuut
  - Ministeriön yleishallinto ja hallinnolliset tukitoiminnot
  - Osaston suorassa tulosohtauksessa Oikeusrekisterikeskus (ORK) ja Onnettomuustutkintakeskus (Otkes)
- Osaston htv-resurssi
  - Htv-kehys 39 htv
  - lisäksi muutamia määräaikaista hankehenkilöitä

Oikeudenhoidon selonteon toimeenpano

- Lisämäärärahojen tehokas ja tavoitteellinen toimeenpano
  - OM:n hallinnonalle osoitettiin 2/3 selonteon mukaisesta nykyisten tehtävien rahoitustarpeesta. Alkuvuodet rahoitetaan siirtyvillä erillä. Mahdolliset leikkaukset heikentäisivät kykyä suoriutua tavoitteista.
  - Digitalisaatio ja automaatio mahdollistavat tuottavuuden parantamisen. Tärkeää myös lainsäädännön virtaviivaistaminen prosessien tehostamiseksi.
  - Lisärahoituksella pystytään vakinaistamaan määräaikaisesti hoidettuja tehtäviä.
  - Osaavan ja sitoutuneen henkilöstön saatavuus ja pitäminen edellyttävät toimenpiteitä, joihin on ryhdytty sekä ministeriössä että virastoissa.
- Toimenpiteiden toimeenpanon seuranta
- Seurantaselonteon valmistelu

Rakennehankkeet ja muut huomiot

- Hallinnonalan rakenteen uudistaminen
  - Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit Oikeuspalveluvirastoksi (rahoitus jo kehyksessä)
  - Oikeushallinnon erityisviranomaisten hallinnollinen kokoaminen (lisärahoitustarve 0,5 M€)
→ Ministeriölle jäisi valtioneuvostotason tehtävät
- Rikosketjun rahoituksen oikeasuhteisuus (poliisi vs. oikeudenhoito)
- Ministeriölle riittävät resurssit hallitusohjelman toimeenpanoon

Oikeudenhoidon selontekoa koskevat lakivaliokunnan ponnet

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii oikeudenhoidon toimintaedellytyksistä ja ryhtyy välittömiin toimenpiteisiin oikeudenhoidon **rahoitusvajeen korjaamiseksi** lisäämällä olennaisesti oikeudenhoidon pysyviä määrärahoja selonteossa VNS 13/2022 vp esitettyjen resurssitarpeiden perusteella vaalikaudet ylittävällä, kestäväällä ja pitkäjänteisellä tavalla.
2. Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää välittömästi laajapohjaisella kokoonpanolla tehtävän **selvityksen lakimieskoulutuksen lisäämistarpeista ja -mahdollisuuksista sekä muunto- ja täydennyskoulutuksen kehittamisestä** selonteosta VNS 13/2022 vp ilmenevään oikeudenhoidon henkilöstön koulutus- ja rekrytointihaasteeseen vastaamiseksi. Hankkeesta ja sen etenemisestä tulee antaa lakivaliokunnalle kirjallinen selvitys vuoden 2023 loppuun mennessä. **Myös rikosseuraamusalan koulutuksen** kehittämistarpeita ja -mahdollisuuksia tulee selvittää samassa yhteydessä tai erikseen.
3. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömiin toimiin selonteossa VNS 13/2022 vp esitettyjen **lainsäädännöllisten ja muiden toimenpiteiden jatkotyöstämiseksi ja toteuttamiseksi**. Toimenpiteiden valmistelua, etenemistä ja vaikuttavuutta tulee seurata aktiivisesti ja tarkoin.
4. Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle syyskuun 2026 loppuun mennessä **uuden kokonaisvaltaisen selonteon oikeudenhoidon toimintaedellytyksistä ja tarvittavista toimenpiteistä** selonteossa VNS 13/2022 vp esitetyt toimenpiteet sekä oikeudenhoidon rekrytointi- ja koulutushaasteet huomioiden. Selonteossa tulee arvioida myös oikeusvaltioon liittyviä yleisempiä, periaatteellisempia kysymyksiä sekä oikeuden saatavuuteen liittyviä sisällöllisiä kysymyksiä kuten myös oikeudenhoidon EU:n ja kansainvälisen tason liittyviä.